

Γενικό Σχόλιο Νο. 1

Εφαρμογή του άρθρου 3 της Σύμβασης στο πλαίσιο του άρθρου 22¹

Λαμβάνοντας υπόψη τη διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 22 της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων «εξετάζει τις ανακοινώσεις που λαμβάνονται σύμφωνα μ' αυτό το άρθρο, παίρνοντας υπόψη της όλες τις πληροφορίες που διατέθηκαν σ' αυτήν από ή προς όφελος του ατόμου και από το ενδιαφερόμενο κράτος μέρος»,

Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη που ανακύπτει ενόψει της εφαρμογής του άρθρου 111, παράγραφος 3, του Εσωτερικού Κανονισμού της Επιτροπής (CAT/C/3/Rev.2), και

Λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη κατευθυντηρίων οδηγιών για την εφαρμογή του άρθρου 3, στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 22 της Σύμβασης,

Η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων, κατά τη δέκατη ένατη σύνοδο, 317η συνεδρίαση, που πραγματοποιήθηκε στις 21 Νοεμβρίου 1997, ενέκρινε το ακόλουθο γενικό σχόλιο για την καθοδήγηση των κρατών μερών και των προσφευγόντων:

1. Η εφαρμογή του άρθρου 3 περιορίζεται στις περιπτώσεις όπου για βάσιμους λόγους πιστεύεται ότι ο προσφεύγων κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 της Σύμβασης.

2. Η Επιτροπή εκφράζει την άποψη ότι η φράση «άλλο κράτος» στο άρθρο 3 αναφέρεται στο κράτος όπου πρόκειται να απελαθεί, να απομακρυνθεί ή να εκδοθεί ο προσφεύγων καθώς και σε οποιοδήποτε άλλο κράτος στο οποίο μπορεί να απελαθεί, να απομακρυνθεί ή να εκδοθεί στη συνέχεια.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 1, το κριτήριο της παραγράφου 2 του άρθρου 3 για «σύνολο συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» αναφέρεται μόνο σε παραβιάσεις που τελούνται από ή με την πρωτοβουλία ή τη συναίνεση ή την ανοχή ενός δημόσιου λειτουργού ή άλλου προσώπου που ενεργεί με επίσημη ιδιότητα.

Παραδεκτό της προσφυγής / ανακοίνωσης

4. Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο προσφεύγων υποχρεούται να αποδείξει ότι η υπόθεσή του παραδεκώς εισάγεται με προσφυγή / ανακοίνωση που πληροί τα σχετικά κριτήρια του άρθρου 22 της Σύμβασης φροντίζοντας να τηρήσει τις προϋποθέσεις που προβλέπει ο κανόνας 107 του Εσωτερικού Κανονισμού της Επιτροπής.

Βασιμότητα της προσφυγής / ανακοίνωσης

5. Όσον αφορά στην εφαρμογή του άρθρου 3 της Σύμβασης επί της ουσίας της υπόθεσης, ο προσφεύγων υποχρεούται να παρουσιάσει μια βάσιμη υπόθεση. Τούτο σημαίνει ότι πρέπει να είναι επαρκώς πραγματική η βάση της θέσης του ώστε να απαιτεί την απάντηση του συμβαλλόμενου κράτους.

6. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το συμβαλλόμενο κράτος και η Επιτροπή υποχρεούνται να εκτιμήσουν αν για ουσιώδεις λόγους πιστεύεται ότι ο προσφεύγων κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια στο κράτος όπου πρόκειται να απελαθεί, να απομακρυνθεί ή να εκδοθεί, ο κίνδυνος των βασανιστηρίων πρέπει να αξιολογείται σε πλαίσιο που δεν περιορίζεται σε θεωρητική επισκόπηση ή σε υπόνοιες. Όμως, δεν είναι αναγκαίο να πληροί ο κίνδυνος των βασανιστηρίων το μέτρο της εξαιρετικής πιθανότητας να επισυμβεί.

¹ Υιοθετήθηκε στις 21.11.1997. Έγγραφο A/53/44, παράρτημα ΙΧ, Γενικό Σχόλιο Νο. 01.

Απόδοση στην ελληνική γλώσσα και επιμέλεια: Γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα.

7. Ο προσφεύγων υποχρεούται να αποδείξει ότι κινδυνεύει να βασανιστεί, ότι οι λόγοι για τους οποίους πιστεύεται ότι κινδυνεύει από παρόμοια μεταχείριση είναι ουσιαστικοί, κατά τα προαναφερθέντα, και ότι ο κίνδυνος είναι προσωπικός και ενεστώς. Οι διάδικοι μπορούν να καταθέσουν ενώπιον της Επιτροπής όλες τις σχετικές πληροφορίες που αφορούν σ' αυτό το ζήτημα.

8. Οι ακόλουθες πληροφορίες, ενώ δεν είναι εξαντλητικές, είναι κρίσιμες:

(α) Είναι το ενδιαφερόμενο κράτος ένα από αυτά για τα οποία υπάρχουν αποδείξεις διάπραξης ενός συνόλου συστηματικών, σοβαρών, κατάφωρων ή μαζικών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; (βλέπε άρθρο 3 παράγραφο 2 της Σύμβασης),

(β) Έχει υποστεί ο προσφεύγων στο παρελθόν βασανιστήρια ή κακομεταχείριση από ή με την πρωτοβουλία ή την ανοχή δημόσιου λειτουργού ή άλλου προσώπου που ενεργεί με την επίσημη ιδιότητά του; Αν ναι, αυτό ήταν στο πρόσφατο παρελθόν;

(γ) Υπάρχουν, ιατρικά ή άλλα, ανεξάρτητα αποδεικτικά στοιχεία που στηρίζουν την προσφυγή / ανακοίνωση του προσφεύγοντα όσον αφορά στα βασανιστήρια ή στην κακοποίηση που έχει υποστεί στο παρελθόν; Ποιές ήταν οι συνέπειες των βασανιστηρίων;

(δ) Άλλαξε η κατάσταση που αναφέρεται στο σημείο (α); Έχει τροποποιηθεί η κατάσταση στο ενδιαφερόμενο κράτος όσον αφορά στο σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου;

(ε) Ασχολείται ο προσφεύγων με πολιτικές ή άλλες δραστηριότητες εντός ή εκτός του ενδιαφερόμενου κράτους που μπορεί να τον καταστήσουν ιδιαίτερα ευάλωτο στον κίνδυνο των βασανιστηρίων εάν απελαθεί, απομακρυνθεί ή εκδοθεί στο ενδιαφερόμενο κράτος;

(στ) Υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία για την αξιοπιστία του προσφεύγοντα;

(ζ) Υπάρχουν αντιφάσεις στους ισχυρισμούς του προσφεύγοντα; Αν ναι, είναι σχετικές;

9. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Επιτροπή κατά των Βασανιστηρίων δεν είναι ένα δευτεροβάθμιο, οιονεί δικαστικό ή διοικητικό όργανο, αλλά όργανο παρακολούθησης που ίδρυσαν τα συμβαλλόμενα κράτη αναθέτοντάς της μόνον την αρμοδιότητα να προβαίνει σε διαπιστώσεις / δηλώσεις συνάγεται ότι:

(α) Κατά την άσκηση της δικαιοδοσίας της Επιτροπής σύμφωνα με το άρθρο 3 της Σύμβασης ιδιαίτερης σημασίας είναι οι διαπιστώσεις για πραγματικά γεγονότα από τα όργανα του ενδιαφερόμενου κράτους, αλλά

(β) Η Επιτροπή δεν δεσμεύεται από αυτές τις διαπιστώσεις έχοντας απεναντίας τη δικαιοδοσία που ορίζει η παράγραφος 4 του άρθρου 22 της Σύμβασης να αξιολογεί ελεύθερα τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζονται οι περιστάσεις κάθε υπόθεσης.